

KAŽIPOT

mesečnik slovenske skupnosti

številka

12

marec,

2006.

letnik II

ISSN 1845-5034

Bazovica, ti predragi si naš dom,
roke slovenske pridne so te dale,
spomin na tebe vedno nosil bom,
ponos kvarnerske lepe si obale.

Slavko Arbiter; «Bazovica»

KAŽIPOT

Mesečnik slovenske skupnosti
na Reki in v PGŽ

Ureja uredniški odbor:

Milan Grlica, Marjana Mirković, Darko Mohar,
Vitimir Vitaz
Podpinjol 43, 51000 Reka, Hrvaška
tel.: 324 321, 215 406, faks: 334- 977

Odgovorna urednica: Marjana Mirković
(priprava, prevodi in oprema besedil)
tel.: 091 593 6086
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr

Lektorica
Darka Tepina Podgoršek

Izdajatelji:
Slovenski dom KPD Bazovica,
bazovica@bazovica.hr
Svet slovenske narodne manjšine Reke
Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

ISSN 1845-503

Oblikovanje
Branko Lenić

Tisk: Tiskara «Sušak»

Prelom in tehnično urejanje:
Ri-TaCom, Reka

Mesečnik finančno podpirajo:
Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
Mesto Reka
Primorsko-goranska županija

Naklada: 500 izvodov

Naslovnica:
Razstava - Marija Omerza

Karikatura:
Bojan Grlica

SLOVENSKI DOM KPD «BAZOVICA»

tajništvo, knjižnica in klubski prostori

torek in četrtek :
10.00 – 12.00 in 18.00 – 20.00
tel.: 215 406, fax: 334 977
tel.: + 385 51 324 321, 215 406

MePZ – vaje ponedeljek:
18.00 – 21.00

Dramska skupina - sredi, po dogovoru
Folklorno-plesna skupina
torek in četrtek: 19.00 – 21.00

Dop. pouk slovenskega jezika in kulture
ponedeljek, torek in sredi:
18.00 – 21.00

Planinska skupina - torek:
20.00 – 21.30

Svet slovenske narodne manjšine Reke
četrtek: 10.00 – 12.00

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
sredi: 10.00 – 12.00
vijece-slo.pgz@ri.t-com.hr

Hišnica: Marija Darapi, tel.: 337 000
Gostinska ponudba:
Buffet Saratea, tel.: 331 079

Kažipot marec 2006, št. 12,
letnik II

Kazalo:

- 3..... Obvestilo in pisma
- 7..... Dogodki februar
- 20... Napoved marec
- 23....Nespregledano
- 25....Aktualno

OBVESTILO

Mladinska skupina obvešča vse zainteresirane, da se bo 31. marca začel 30-urni fotografski tečaj, ki bo potekal ob koncu tedna. Vodil ga bo znani reški fotograf Istog Žorž, tudi član Bazovice.

Od 1. februarja je v tajništvu z rednim delovnim časom od 9.00 do 13.00 in od 17.00 do 20.00 zaposlena študentka ekonomije Tanja Fućak, večini članov znana z odra Bazovice kot igralka in recitatorka v dramski skupini, pred leti pa tudi kot članica folklore.

Tanja Fućak

Bralne urice

PISMA

Jasna Zazijal Marušić: Bralne urice zaživele

Ker nam je bilo prvič tako lepo, smo se odločili, da bodo urice potekale vsako drugo soboto v mesecu.

Na drugo srečanje so prišli trije novi cicibani in cicibanke, trije so manjkali, pa jih je bilo spet šest: Marcela in njen bratec Jakša ter njun bratranec Arijan, Nikolina, Arijan in David, a tokrat se na žalost nismo uspeli slikati za spomin. Pa drugič. Peli smo priljubljeno pesmico Naša četica koraka in še malo, pa jo bomo znali krepko zapeti in korakati. Brali smo Župančičevi pesmici Ciciban teče v zeleni dan in Pesem nagajivko, ki sta vsem najbolj všeč. Pravljič nismo imeli, ker si je knjigo za domov izposodila Celina, ki je tokrat manjkala, pa smo ostali brez njih.

Še napoved za marec in april: 11. marca bomo peli in brali Mehurčke Otona Župančiča, na prihodnjem srečanju, 25. t. m., pa me bo zamenjala vsem že znana ena od babic, Loredana Jurković. 8. aprila se bomo učili slovenščino in brali pravljice, kaj bomo počeli 14 dni pozneje, pa se bomo še dogovorili. Naj vas ne bo strah slovenščine, učili se bomo samo osnovnih besed, da bomo znali odgovoriti na vprašanje, kako ti je ime, pa morda še kaj.

3. februar

Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana: Stanje, potrebe in perspektive raziskovanja slovenstva na Hrvaškem, posvet

Posvet na to temo je potekal na pobudo dr. Vere Kržišnik Bukić, ki ga je tudi vodila. Uvodoma je predstavila dosedanje raziskovalno delo na področju medetničnih odnosov v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško in slovenstva na Hrvaškem nasploh, ki ga je začela na Inštitutu za narodnostna vprašanja (INV) leta 1991. Obsega več kot 70 bibliografskih enot, s podporo nadaljnjemu raziskovanju pa med drugimi soglaša tudi Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Poudarjen je bil interes, da se to področje preučuje sistematično, dolgoročno in da se tudi kadrovske okrepiti. V tem okviru je predstavila načrte in poudarila, da je treba raziskovalno delo nadaljevati v samostojni projektni skupini ali samostojnem oddelku na Inštitutu za narodnostna vprašanja, kjer bi se ta problematika lahko sistematično raziskovala in obravnavala. Zato je po njenem mnenju nujna določena stopnja institucionalne organiziranosti znotraj INV. Predstavila je raziskovalni položaj v slovenskem zamejstvu nasploh, za kar je podlagi sestavil INDOK INV in posebej poudarila, da od vseh slovenskih zamejcev le Slovenci na Hrvaškem niso obravnavani v okviru organiziranega raziskovanja, kar je bilo doslej sicer razumljivo, v prihodnje pa ni več upravičeno.

V razpravi, ki je sledila, je predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc izrazil željo, da se znanstveno delo na tem področju na INV nadaljuje. Poudaril je izjemen pomen dosedanjega raziskovalnega dela dr. Vere Kržišnik-Bukić na tem področju, zlasti knjige Slovenci v Hrvaški in v tej zvezi tudi podporo INV-a in Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Izrazil je zadovoljstvo nad novimi mladimi močmi na INV-u, mlado raziskovalko z Reke Barbaro Riman, in pričakovanje, da bo s Hrvaške podoben status v bližnji prihodnosti dobila tudi Matea Hotujac iz Zagreba, že več kot leto dni sodelujoča z dr. Vero Kržišnik Bukić. Tudi po njegovem mnenju bi bilo potrebno na INV-u ustanoviti oddelek oz. posebno organizacijsko enoto za slovenstvo na Hrvaškem, kar bi zagotovilo sistematično in dolgoročno proučevanje, oddelek pa bi imel tudi funkcijo koordinatorja, ki jo sedaj opravlja dr. Vera Kržišnik Bukić.

Po krajši razpravi so nakazane raziskovalne teme, med drugim obravnava narodnostne sestave v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško v popisih 2001–2002 in vzporednice z letom 1991, Slovensko-hrvaška meja v 19. stoletju, in v Istri, Slovenski glasbeniki na Reki in Hrvaškem, Športniki na Hrvaškem in Slovenci na hrvaških odrih. Poleg tega bi oddelek sistematično zbiral spomine in pričevanja, dokumentacijsko gradivo in objave ter sodeloval pri organizaciji razstav in snemanju filmov.

Srečanje se je zaključilo s sklepom, da se na INV-u ustanovi oddelek

ali druga samostojna oblika organizacije za raziskovanje medetničnih odnosov v obmejnem prostoru med Slovenijo in Hrvaško oziroma slovenstva na Hrvaškem nasploh ter tako zagotovi sistematično in dolgoročno proučevanje, oddelek pa bi koordiniral delo med vsem raziskovalci.

Podporo ustanovitvi samostojnega oddelka za raziskovanje omenjenega področja so izrekli tudi ostali udeleženci. S Hrvaške smo se pogovora udeležili še podpredsednik Zveze Franc Strašek, Matea Hotujac, Barbara Riman in Marjana Mirković.

7. februar

Cankarjev dom, Ljubljana: Proslava kulturnega praznika

Milan Dekleva in Karpo Godina

Na proslavi v počastitev slovenskega kulturnega praznika v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani je predsednik upravnega odbora Prešernovega sklada Dušan Jovanovič podelil Prešernovi nagradi in nagrade Prešernovega sklada. Prešernovi nagradi za leto 2006 sta prejela pesnik, esejist in

pisatelj Milan Dekleva, in sicer za življenjsko delo na področju literarne umetnosti, ter režiser Karpo Godina za življenjsko delo na področju filmske umetnosti.

8. februar

**Slovenski dom KPD Bazovica
Informativni dan o študiju v RS**

V polni dvorani je potekal že enajsti informativni dan o študiju v Sloveniji. Srečanja se je udeležilo več kot 60 obiskovalcev, celo iz Gorskoga kotarja, otoka Krka in drugih okoliških krajev, pa tudi gostja iz Ljubljane, svetovalka na Centru za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja CMEPIUS Urša Bajželj. Izčrpno je predstavila pogoje za prijavo in vpis, potomce slovenskega rodu pa seznanila z možnostjo za pridobitev štipendije in mesta v študentskem domu. Mi pa smo opozorili na potrebo po veliko večjem številu štipendij.

Informacije o študiju ob sredah od 10.00 - 12.00,
tel.: 091 593 6086.

Svetovalka CMEPIUS-a Urša Bajželj

10. februar
Slovenski dom KPD Bazovica: Slo-
venski kulturni praznik

MePZ Bazovica

Kulturni program: Mešani pevski zbor KPD Bazovica, zborovodja Franjo Bravdica, dramska in plesna skupina

Gostje: Zveza kulturnih društev Ilirska Bistrica: Folklorna skupina Gradina in recitator Franc Gombač, glasbena spremljava: Nadja Čebok in Viktor Mikuletič, harmonika ter Olga Pirnat, glavnik

Na naši proslavi kulturnega praznika so bili tudi letos v gosteh kulturniki iz bližnje Ilirske Bistrice. Prvi del večera je s priložnostnim koncertom začel mešani pevski zbor Bazovice pod vodstvom Fra-

Folklorna skupina Gradina

nja Bravdice, z recitacijami sta ga popestrila Tanja Fučak in Vitomir Vitaz, povezovala je Boža Grlica, sklenil pa nastop mladinske plesne skupine.

Oder so zatem prevzeli Bistričani: organizator, Zveza kulturnih društev, je kot del slovenske dediščine tokrat predstavila skupino folklornega društva Gradina, ki ga vodi Barbara Jenko, imenuje pa se po griču nad Bistrico, na katerem je nekoč stala graščina. Štiri pare – za vseh osem je reški oder premajhen –, oblečene v bistriško nošo s konca 19. stoletja, so v spletu slovenskih ljudskih plesov spremljali tudi glasbeniki: na harmoniki Nadja Čebok in Viktor Mikuletič, na glavniku pa Olga Pirnat. Nastop je bil prava osvežitev za redne obiskovalce Bazovice, ki so s posebnim veseljem prisluhnili tudi doživetim recitacijam dolgoletnega in priljubljenega znanca v naši dvorani, Franca Gombača. Nastop, ki ga je napovedal z Lepo krčmarico Dragotina Ketteja, je v celoti posvetil njegovi poeziji. Tudi Zveza kulturnih društev je po besedah predsednika Saše Boštjančiča letošnji mesec kulture posvetila 130. obletnici Kettejevega rojstva, na dan njegovega rojstva, 19. januarja, pa praznujejo tudi občinski praznik. V

tem okviru se je v Bistrici in okolici zvrstilo več prireditev; osrednja v njihovi organizaciji je bila 22. januarja, posebej pa velja omeniti pridne učence v bistriški OŠ Dragotina Ketteja, ki so sodelovali v projektu o pesniku in pri zbiranju obilice zanimivega gradiva odkrili celo dve njegovi potomki.

Franc Gombač, Zdravljica
Nazadnje še, prijatli...

12. februar: Darko Mohar: Izlet planinske skupine na Rab

Planinci nismo pričakovali tako velikega zanimanja za izlet na Rab. Napovedano lepo vreme in eden najlepših otokov na Jadranu so naredili svoje. Pa tudi za tiste, ki se

niso nameravali povzpeti na Kamenjak, najvišji vrh otoka, je bil predviden zanimivi program. Prijavljali so se člani MePZ (to me zelo veseli), prijatelji, prijatelji prijateljev, za PD Duga smo komaj uspeli rezervirati pet sedežev. Upam, da ne bodo zamerili. Na zadnjem sestanku planincev pred odhodom je k meni pristopil Evald: »A je predvideno, da obiščemo italijansko koncentracijsko taborišče iz druge svetovne vojne? V njem je bilo zaprtih in stradajočih veliko Slovencev!« Predlog je bil takoj sprejet. Pa ne samo zato, ker je bilo v taborišču zaprtih veliko Slovencev; žrtve so žrtve, ni jih mogoče deliti po nacionalnosti.

Rab

Odhod je bil predviden ob šestih zjutraj, še v temi. Pot do пристanišča v Jablancu je dolga, trajekt pa odpluje četrta čez osem. Zato smo kar hiteli, brez postankov in kavic. Na trajekt smo prispeli pravočasno in že pred deveto pripluli na Rab. Otok ni posebno velik, je pa kar gosto naseljen. Največje naselje je mesto Rab (Grad), ob morskem obali in na robu kraških polj pa so naselja Barbat, Banjol, Palit, Kampor, Mundanije, Supetarska Draga in Lopar. Prebivalstvo se vse manj ukvarja z obdelavo zemlje – turizem se bolj spleča. Zgodovina človekovega življenja na otoku je zelo dolga, od Liburnov, Grkov, Rimljanov, Bizantincev in prihoda Hrvatov nekeje v sedmem stoletju do današnjih časov. O tem pričajo številni ostanki rimskih vil in mest, starokrščanske cerkve in samostani, legende o Sv. Marinu in Sv. Krištoforju. Na avtobusni postaji nas je pričakal Vinko Maškarin, dolgoletni turistični vodnik. Najprej nas je povedel v Kampor.

Kampor

Iz družinskega albuma,
Darko Mohar

Med zalivom Sv. Evfemije in Kamporsko Drago leži nekaj kilometrov dolgo kraško polje, ob robu katerega leži mesto Kampor. Zakaj so ga italijanski fašisti izbrali za postavitve koncentracijskega taborišča, je težko povedati. Odprli so ga 27. julija 1942, zaprto pa je bilo 11. septembra 1943, ko so se taboriščniki od znotraj sami osvobodili, na pomoč pa so jim priskočili tudi domačini. Skozi taborišče je šlo okrog 15.000 ljudi, v glavnem Slovencev z območij pod italijansko okupacijo, Hrvatov iz Gorskega kotarja in judov. Umrlo jih je okrog 5.000, natančnih podatkov pa ne bo nikoli mogoče ugotoviti. Pred kapitulacijo Italije so del internirancev odpeljali v taborišča po Italiji: v Gornars, Padovo in drugam. Preživeli taboriščniki so skupaj z domačini pozneje sestavili znano Rabsko brigado narodnoosvobodilne vojske. Del je bil Židovski bataljon, edina judovska bojna enota v vsej okupirani Evropi.

Od samega taborišča je ostalo bore malo: zgrajene stavbe so preurejene v bolnišnico, videti je tudi kamnolom (taboriščniki, ki so delali v kamnolomu, so imeli pravzaprav

srečo, ker so dobivali nekaj več hrane) in skoraj podrti stražarsko hišico. Po polju se danes v glavnem pasejo ovce. Na območju pokopališča, ki je bilo na majhni vzpetini zunaj taborišča, da taboriščniki niso mogli videti, kaj se dogaja, je zgrajen pretresljiv spominski park, ki ga rabsko komunalno podjetje lepo vzdržuje, ob (pre)majhni pomoči slovenske vlade. Na spominski plošči so vklesana imena 1433 žrtev, na obelisku pri skupinski grobnici in drugod po parku pa so vklesani verzi slovenskega pesnika Iga Grudna.

Pri ogledu sta se nam poleg predsednika borčevske organizacije Raba Josipa Španjola pridružila še Božo Krstaš in Zdenko Antešić. Pri obelisku nad skupno grobnico smo položili venec v spomin na vse, ki so trpeli na tem, drugače tako lepem mestu.

Loški Potok

Moji po očetu vlečejo poreklo iz Loškega Potoka, skupine vasic na tromeji Dolenjske, Notranjske in Gorskega kotarja. To je izredno lep kraški gozdnat kraj, nekdanje eno najrevnejših območij v Sloveniji. Kraška planota, visoka med 700 in 900 metri, ni mogla prehraniti prebivalstva. Zato so ljudje odhajali na delo v gozdove na hrvaško

stran (hrvatarji) ali pa v tujino: Francijo, Ameriko, Kanado. Zlasti hudo je bilo med drugo svetovno vojno, v času italijanske okupacije. Gozdnati predeli so bili primerni za upor, a po vsaki bitki so se Italijani maščevali domačemu prebivalstvu s požigom vasi in zapiranjem domačega prebivalstva. Leta 1942 so tako požgali vas Travnik v Loškem Potoku. Huda lakota in pomanjkanje krompirja, ki je poleg boba edina kultura, ki tam uspeva, je v teh letih tudi mojega starega očeta z družino pregnala k sorodnikom v vas Gotenica, bližje Kočevju.

Bilo je zgodnje jutro junija 1943, ko sta se moj oče, takrat šestnajstletnik, in babica napotila peš v Loški Potok, da bi tja odnesla nekaj hrane. Kmalu zatem so Gotenico obkolili italijanski vojaki, zbrali prebivalstvo in ločili moške od žensk (kaj nismo bili podobnemu ravnanju priča tudi sami pred nekaj leti?), moj stari oče pa se je znašel na Rabu. Še sreča, da je fašistična Italija kmalu zatem propadla. Toda preden se je vrnil v svoj Loški Potok, je vseeno preстал še nekaj drugih taborišč v Italiji. Oče pa si je življenje rešil z odhodom v partizane.

Zveza med Rabom in Loškim Potokom, navezana takrat, ostaja za zmeraj; proslave ob 60. obletnici osvoboditve internirancev leta 2003 se je udeležil tudi župan Loškega Potoka.

Grgur, Goli, Pag, Molat

Kampor žal ni bilo edino mesto mučenja na teh otokih. Podobna taborišča in zapori so bili tudi na sosednjih otokih. Na Sv. Grgurju in Golem otoku so bili zapori za informbirojevce, pozneje za kriminalce. Na Pagu je bilo ustaško

taborišče, na Molatu drugo talijansko taborišče. V trenutkih, ko je Zlo močnejše od Dobrega, tudi rajska mesta postanejo del pekla.

Lopar

Pot smo nadaljevali do Loparja, mesteca na severnem delu otoka. Tu smo nameravali prehoditi delček sprehajalnih stez, speljanih po gozdnati okolici, ki vodijo do številnih plaž z mivko. Obiskali smo plaži Dubac in Pod Šilo. Enkratna lepota peska, potočkov, modrega morja, temno zelenih borovcev in belega snega na Velebitu je navdušila vse udeležence. Za tiste, ki niso želeli ali mogli hoditi, je še naprej skrbel Vinko. To je počel tudi pozneje, ko je skupino neplanincev sprehodil skozi mesto Rab in njegove lepote. Za številne zgodbe iz rabske zgodovine in pozornost do udeležencev se mu se prav lepo zahvaljujemo.

Kamenjak

Izlet na Rab se je za planince končal z vzponom na najvišji vrh otoka, Kamenjak, visok 408 metrov. Vzpon se začne v vasi Mundanije. Številne ovce po pašnikih z nekaj dni starimi janjčki pričajo, da ni samo turizem donosna panoga in da se tudi ekološki živinorejci ali poljedelstvu ni treba odreči. Sam vrh je, kot pri skoraj vseh naših otokih,

širna planota. Žal je na Kamenjaku postavljenih nekaj stavb z antenski sistemi in vse skupaj je videti precej grdo. Toda razgled je izreden: Krk, Prvić, Goli in Sveti Grgur proti severu, bele kepe v modrem morju. Širni in mogočni zasneženi Velebit na vzhodu, od zahoda proti jugu pa otoki Cres, Lošinj, Ilovik, Olib, Silba, Premuda, Ist, Molat, Iž, Pag. Priznati moram, da me je kar zgrabilo, da znova zaplujem proti tem otokom in novim morskim doživetjem. Na srečo bo poletje hitro pred vrati.

Pred odhodom še žareči Velebit v sončnemu zahodu. In pirček v Senju. Na Reki je iz avtobusa izstopilo veliko res srečnih ljudi. Tako so se tudi začele priprave za novo potovanje.

Kampor

Na Rabu vsako leto poteka slovesnost, ki jo v sodelovanju z borčevskimi organizacijami obeh držav organizirajo lokalne oblasti. Grobišče internirancev je leta 1953 zasnoval slovenski arhitekt Edo Ravnikar, osrednje mesto na njem zavzema kamnita lopa z žarami ter s podobo (mozaik Marija Pregelja) na simbolnem oltarju. Ob poti so nanizane plošče z imeni vseh 1433 do zdaj evidentiranih žrtev tega koncentracijskega taborišča. V njem je bilo zaprtih okoli 15.000 Slovencev in Hrvatov iz

Gorskega kotarja ter Kastva, maja in junija 1943 pa je bilo v taborišču zaprtih še 3360 judov. Zaradi nečloveških bivalnih razmer, saj so taboriščniki bivali kar v šotorih, in stradanja so se že kmalu pojavile različne bolezni. Taboriščniki so se zaradi strahu za svoja življenja organizirali, po kapitulaciji Italije pa ob pomoči prebivalcev Raba 11. septembra 1943 razorožili 2200-glavo italijansko posadko na otoku in oblikovali Rabsko brigado. Sestavljali so jo Slovenci, Hrvati in judje, predstavljala pa je edinstven podvig samoosvoboditve taborišč. (www.evidenca.org, www.24ur.com)

11. februar
Slovenski dom KPD Bazovica:
Bralne urice
Vodi: Jasna Zazijal Marušič

Končno! Bralne urice so naposled sprejele svoje prve poslušalce. Jasna Zazijal Marušič, ki želi najmlajše seznaniti z deli iz bogate zakladnice slovenske literature za otroke in jih spodbuditi k učenju in ohranitvi slovenskega jezika, je bila zadovoljna. Prvemu uspešnemu srečanju se je po četrti napovedi odzvalo pet malčkov in osnovnošolka - Celinina, Ivona, Nikolina, Mia, Arijan in David, ki so prisluhnili Mehurčkom Otona Župančiča, Mačku Muriju in Pedenjpedu, končali pa z Našo četico in dogovorom, da bodo urice vsako drugo soboto v mesecu.

Na prvi urici je ostala tudi babica Loredana, srce ji namreč ni dalo, da oba vnuka prepusti samo Jasni. Kot prava igralka pa si ni mogla kaj, da ne bi posegla v dramski potek. Potiho in s pantomimo, a zelo zabavno. Vabljeni tudi prihodnjič, sicer pa imajo starši, babice in dedki prosto.

11.–12. februar
Jasmina Dlačič: Zamejski vikend na Pohorju

Zelo smo bili veseli, ko smo prejeli povabilo, ki nam ga je poslala Študentska organizacija Univerze ŠOU Maribor kot organizatorica Zamejskega vikenda na Pohorju. Pričakovali smo, tako kot lani, nekaj novih izkušenj, ki nam bodo dobrodošle pri organizaciji našega Kluba, in seveda obilo dobre družbe. Ko smo (poleg podpisane še Tanja Fućak, Andrej Grlica in Damjan Pipan) v soboto, 11. februarja, prispeli na Pohorje, smo se hitro znašli in poiskali Andrejev dom – Pajk, kjer je bilo letos organizirano srečanje. Tam smo se srečali z našimi gostitelji in se seznanili s člani drugih klubov, iz Gradca in IZZE, ter se veselo lotili dela. Tema letošnje delavnice je bila uresničevanje skupnih projektov in izdelava programskega načrta. Razdeljeni smo bili v tri skupine, v vsaki po en član iz vsakega zamej-

skega kluba. Po kratkem uvodu o tem, kaj je naš cilj, in po navodilu, kako izpolnjevati nekatera mesta v dokumentu, smo hitro začeli delati. Kmalu smo ugotovili, da imajo skoraj vse tri skupine zelo podobne ideje in zamisli o projektih, ki bi jih lahko skupaj uresničili. Ob večerji smo tako veselo nadaljevali s proučevanjem idej in se pogovarjali, kaj in kako bi lahko vse skupaj storili. Dobro razpoloženje je vladalo še po večerji in dolgo v noč. Drugo jutro, v nedeljo, smo se po zajtrku neformalno pogovarjali o tem, kaj se dogaja na ŠOU Maribor in kako se nadaljuje naš skupni projekt Portal za zamejske klube. Kmalu se je

tudi to srečanje končalo in po kosilu smo nadaljevali pot proti Reki, polni novih izkušenj in z željo, da uresničimo našo idejo o skupnem projektu.

15. februar

**Slovenski dom KPD Bazovica:
Svet slovenske narodne manjšine
Reke in Svet slovenske narodne
manjšine PGŽ, skupna seja**

Člani obeh svetov, na ravni mesta in županije, so na skupni seji sprejeli poročilo o delu v minulem letu in finančno poročilo. Dogovorili so se, da bodo začeto dejavnost nadaljevali v prihodnje: izdajali bodo mesečnik, organizirali predavanja in tečaje slovenščine, pa tudi spodbujali projekte, ki bi prispevali k ohranitvi in dokumentiranju slovenske dediščine na tem območju. Člani županijskega sveta so tudi soglašali z vključitvijo v koordinacijo vseh svetov narodnih manjšin na županijski ravni. S tem ciljem se je po seji nadaljeval sestanek s predsedniki svetov in manjšinskimi predstavniki v PGŽ.

Sestanek predstavnikov manjšinskih svetov na županijski ravni

Sestanek s predsedniki svetov in manjšinskimi predstavniki v PGŽ je bil sklican v okviru prizadevanj za oblikovanje koordinacije, s čimer načelno soglašajo vse strani. Nekoliko se je zapletlo zaradi vsebine sporazuma o ustanovitvi tega tele-

sa, navzočnosti članov slovenskega sveta iz Lovrana, ki mu po mnenju nekaterih mesto v koordinaciji ne pripada, pa tudi zaradi različnega dojemanja položaja županijskih svetov. Prihodnje srečanje je napovedano v marcu, več v prihodnji številki.

15. februar:

Razpis za 4. hrvaški trienale grafike, HAZU

Sredi februarja je potekel rok za prijavo na 4. hrvaški grafični trienale, ki bo od 10. maja do 10. junija v Zagrebu. Med drugimi se je za prireditve uspešno prijavil tudi umetniški fotograf Karlo Dragan Došen, član Bazovice, čigar računalniško grafiko je selektor sprejel v ožji izbor. Organizator prireditve je Kabinet grafike na Hrvaški akademiji znanosti in umetnosti, dela pa bodo predstavljena v njegovih prostorih na Strossmayerjevem trgu in Gliptoteki. Velja dodati, da je bila 8. februarja v kabinetu odprta zanimiva razstava japonskih lesorezov iz zapuščine, ki jo je pokojni slovenski arhitekt Ivan Jager oz. njegova soproga Selma podarila Slovenski akademiji znanosti in umetnosti SAZU.

Karlo Dragan Došen,
Notranje očiščenje

17. februar
Slovenski dom KPD Bazovica
Marija Donadić in Marija Omerza:
Svitanje, likovna razstava

Skupno sta se predstavili dolgoletni članici in pevki v zboru, likovni pedagoginji, ki sta med svojim učenci in dijaki ostali zelo priljubljeni. Gre za avtorici, ki slikata trenutna doživetja in impresije krajine svojega rojstnega kraja in okolja, v katerem živita; predvsem pa gre za umetnici, ki sodita med prave likovne zanesenjake, kar je v današnjem času prava redkost, kot je poln hvale med drugim poudaril eden od obiskovalcev, Tomislav Gržeta, ki tudi sam ustvarja. Na ogled so bila olja na platnu in akvareli, z impresijami kraške in primorske pokrajine, pa tudi Volčjega Potoka kot rojstnega kraja Marije Omerza. Z Marijo Donadić sta v društvu razstavljali prvič, rojakom pa sta se predstavili že predlanskim v Lovranu, na prvem javnem srečanju tamkajšnjega sveta slovenske narodne manjšine. Razstavo je odprl predsednik Bazovice Vitomir Vitaz in se ob tej priložnosti zahvalil avtoricama za aktivno sodelovanje v društvu; v krajšem kulturnem programu sta nastopila mešani pevski zbor pod vodstvom Franja Bravdice

in recitatorka Tanja Fućak, prireditelj pa je tudi sklenila dogajanja v letošnjem mesecu kulture.

Marija Omerza: Slovenski dom KPD Bazovica je dom za moje podaljšano bivanje

Marija Omerza (1935) se je rodila v Volčjem potoku pri Kamniku, na Hrvaško se je preselila leta 1967 iz Sarajeva in se naprej zaposlila v nekdanji reški OŠ Bobijevo. Na študij likovne smeri na reški Pedagoški akademiji se je leta 1967 prijavila v zadnjem trenutku in diplomirala tri leta pozneje. Več kot 20 let je poučevala strojepisje in stenografijo na srednji ekonomski šoli in bila s svojo blago naravo med dijaki zelo priljubljena. Slika in riše od mladih let, njen talent je prišel do izraza že v gimnazijskih letih, toda pravo ustvarjanje se začne po upokojitvi leta 1991, to so večinoma olja na platnu in akvareli na temo cvetja v vazi in drugi motivi iz narave. Kot članica društva Spodnja Vežica je večkrat sodelovala na skupinskih razstavah, prvič se je samostojno predstavila no-

vembra lani v Bakru, v organizaciji tamkajšnjega Ženskega združenja. Razstavljeni dela: Most na Soči (olje), Bodeča neža (akvarel), Veli Iž (2, akvarel, olje), Forzicija, mimoza (akvarel), Sončnice 03 (olje), Cesta v Ljubljano (olje), Kornati (olje), Svetilnik na Kornatih (olje), Kvarner v večernih urah (olje), Pogled s Korinjaka (olje), Sprehod, Veli Iž (olje), Jesen (olje), Teloh (olje), Španski bezeg (olje) in Cesta na Cres (gvaš).

Marija Donadić: Moje slike nastajajo po spominu in z opazovanjem narave

Marija Donadić (1939) se je rodila v Metliki, kmalu zapustila rodno Belo krajino in nekaj let živela tudi v Nemčiji, Reka pa je postala njen dom leta 1963. Po diplomi predavateljice tehničnega pouka je nadaljevala šolanje in magistrirala s področja pedagogike (1988). V društvu Bazovica je leta 1994 pre-

vzela poučevanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture, v okviru katerega je slovenščino uspešno približala številnim potomcem slovenskega rodu in študentom na slovenskih univerzah. Na pobudo kulturnega društva Snežnik je novembra lani slovenski jezik začela poučevati tudi v Lovranu, v veliko zadovoljstvo tamkajšnjih tečajnikov vseh treh generacij. Nagnjenost do slikanja je občutila že v otroških letih, toda svoje želje na tem področju je začela uresničevati šele po upokojitvi in z obiskovanjem likovnih delavnic. Včlanjena je v likovno skupino Spodnja Vežica in redno sodeluje na skupinskih razstavah. Poleg slikanja se izraža tudi v oblikovanju gline.

Razstavljeni dela: Oljka, (olje), Cerkev (olje), Španski bezeg (tempera), Katedrala Sv. Vida (suhi pastel) in Stara mestna ura (pastel).

20. februar Redna letna skupščina KPD Bazovica

Na skupščini se je zbralo več kot 70 od skupno 101 aktivnega člana, ki imajo pravico do glasovanja. Društvo ima skupno evidentiranih 2557 članov, toda ta seznam ni v celoti preverjen, kar so pokazale zadnje parlamentarne volitve, ko se je na naslov Bazovice vrnilo cel kup poslanih obvestil. Skupščino je vodil predsednik društva Vitomir Vitaz in navzoče najprej seznanil s poročilom o delu v minulem letu. V pestri in obsežni dejavnosti društva je posebej poudaril uspešne nastope mešanega pevskega zbora, npr. v Dolu pri Ljubljani, in izid njegove prve zgoščenke ter se zahvalil navzočemu Ivanu Hareju, ki mu gre za to velika zasluga. Vitaz je omenil še redno izhajanje mesečnika Kažipot, Alojz Usenik pa opozoril na priznanje, ki ga je dramska skupina prejela za prvi nastop s komedijo Andreja Jelačina Piknik s tvojo ženo na festivalu amaterskih skupin iz zamejstva v Mavhinjah junija lani. Posebna poročila so prebrali še predsednica pevskega zbora Dragica Rizman, vodja dramske skupine Alojz Usenik, članica mladinske skupine Martina Grlica in

podpredsednik društva Milan Grlica (o ureditvi poslopja), lansko delo pa je na kratko povzel tudi vodja planinske skupine Darko Mohar. Soglasno je bilo sprejeto tudi poročilo o finančnem poslovanju društva in poročilo nadzornega odbora.

Letošnja skupščina je bila tudi volilna. V predlaganem skupnem seznamu enajstih članov upravnega odbora, kolikor jih ta šteje, so bila tri nova imena: mr. Jasmina Dlačič, Tanja Fućak in Damjan Pipan. Seznam je bil na prvem glasovanju soglasno potrjen. Kot je ugotovil predsedujoči Vitomir Vitaz, ni bilo potrebe, da se glasuje o drugem predlogu, po katerem naj bi v vodstvo imenovali vodjo dramske skupine Alojza Usenika. Novo staro vodstvo sestavljajo: Vitomir Vitaz, na prvi seji znova izvoljen za predsednika, Slavko Arbiter, mr. Jasmina Dlačič, Tanja Fućak, Milan Grlica, Loredana Jurković, Sonja Kern Svoboda, Marijana Košuta, Darko Mohar, Damjan Pipan in Barbara Riman. Nadzorni odbor ostaja v sestavi: Josip Peloz, Marija Travner in Vinko Žibert, člani disciplinske komisije pa so Marijana Košuta, Dragica Rizman in Dragič Rošić.

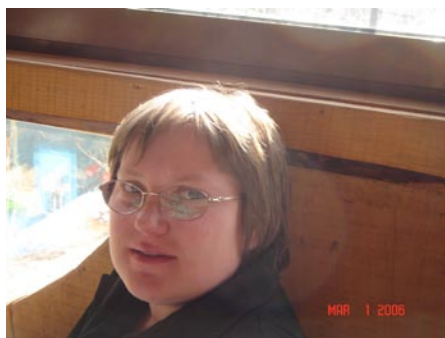

24. februar

Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije se je zahvalil dosedanjemu konzulu na veleposlaništvu RS v Zagrebu Marjanu Rističu, ki odhaja na novo delovno mesto.

Posebej dobrodošla novost, ki jo je uvedel, je reden potek konzularnih dni vsako prvo sredo v mesecu, kar je olajšalo načrtovanje prihoda številnim zainteresiranim, ki na ta srečanja na Reko prihajajo tudi iz Istre, Gorskega kotarja in otokov. Med njegovim mandatom so prav tako večkrat letno konzularni dnevi potekali tudi v slovenskih društvih v Šibeniku, Splitu in Dubrovniku, številčno sicer manj obiskani, a za tamkajšnje Slovence pomembni zaradi neposrednega srečanja in številnih koristnih informacij.

1. marca je njegovi dolžnosti na veleposlaništvu RS v RH prevzela prva sekretarka Katarina Gradič in prvi delovni dan na Hrvaškem preživela na konzularnem dnevu na Reki.

Katarina Gradič

24. februar

Slovenski dom KPD Bazovica: na obisku dr. Jernej Zupančič s skupino študentov

Dr. Jernej Zupančič
v društvu

Skupina študentov ljubljanske filozofske fakultete je v okviru terenskega dela pri predmetu politična geografija pod vodstvom profesorja dr. Jerneja Zupančiča obiskala tudi Slovenski dom na Reki. Tajnica Tanja Fučak jim je pokazale prostore, v katerih imata poleg društva Bazovica sedež tudi oba sveta slovenske narodne manjšine, z organiziranostjo Slovencev na Reki in v županiji pa so se seznanili na pogovoru v klubski sobi. Poleg splošnih podatkov so prejeli tudi vrsto neposrednih informacij od aktivnih članov: vodja dramske skupine Alojz Usenik je spregovoril o delovanju gledališčnikov, Loredana Jurković se je med drugim spomnila tudi obiskovanja slovenske šole v začetku petdesetih let in se ozrla v svojo več desetletij dolgo dejavnost v društvu, Barbara Riman je na kratko pojasnila svoja prizadevanja za obdelavo arhiva in zgodovinski pregled slovenske skupnosti v okviru svojega podiplomskega študija, mr. Jasmina Dlačič je predstavila delo študent-

skega kluba, pozdravila pa jih je tudi naša hišnica Marija Darapi. Poleg omenjenih smo se srečanja udeležili še Dušanka Gržeta, Tomaž Gržeta in urednica.

Dr. Jernej Zupančič je takšen obisk organiziral že lani, srečanje pa je takrat pomenilo tudi priložnost za dogovor o njegovem poznejšem odmevnem predavanju. Enako povabilo je sprejel letos, tema pa se je v pogovoru kmalu izpostavila: skupni slovenski kulturni prostor, predvidoma 6. aprila ob 19.00 uri. Vabljeni.

25. februar:
Slovenski dom KPD Bazovica, bralne urice, vodi Jasna Zazijal Marušić

Srečanja z najmlajšimi počasi dobivajo svoje obiskovalce. Tudi tokrat se je zbralo šest malčkov, ki so znova prisluhnili pesmicam iz slovenske otroške zakladnice. Jasna Zazijal Marušić, ki je prevzela vodenje, napoveduje bogatejšo vsebino, s kasetami, filmi in glasbo, kar bo otroke morda pritegnilo v otroški pevski zbor ali igralsko skupino.

27. februar:
Slovensko kulturno društvo Snežnik, Lovran: Svet Zveze slovenskih društev v RH
Več medsebojnega sodelovanja

Klavdija Velimirovič in Boštijan Kordiš

Tesnejši medsebojni stiki oz. večja izmenjava kulturnih programov med društvi na Hrvaškem bo v prihodnje v ospredju pozornosti krovne organizacije, je po seji sveta Zveze slovenskih društev na Hrvaškem izjavil predsednik Darko Šonc. Na seji, ki je potekala v prostorih kulturnega društva Snežnik v Lovranu, je navzočim ob prihodu dobrodošlico izrekel vodilni član Snežnika, Vasja Simonič. Seje sveta zveze so se tokrat udeležili vodilni predstavniki vseh društev: poleg omenjenih še podpredsednik zveze Franc Strašek in Mira Bahun

iz zagrebškega Slovenskega doma, člani reške Bazovice – Vitomir Vitaz, Milan Grlica in Marijana Košuta –, splitskega Triglava – Boštjan Kordiš in Ivan Kosmos –, Mirjana Knežević iz šibeniškega društva Dr. France Prešeren, Klavdija Velimirovič in Bojana Hrobat iz puljske Istre, Darja Jusup in Rafaela Štulina iz zadarske Lipe in Majda Sekula iz dubrovniške Lipe.

V prvem, javnem delu seje je bil na dnevnem redu sprejem dveh novih društev: lovranskega Sneznika, ki so ga člani postavili na noge v manj kot letu dni in si zagotovili tudi prostore za delovanje, in zadarske Lipe, ki deluje, zahvaljujoč zagotovljenim prostorom v Tankerski plovbi, kjer je zaposlena predsednica Darja Jusup. Najmlajši društvi, Snežnik in Lipa, sta sprejeti v krovno organizacijo, za domačo nalogo v prihodnjih šestih mesecih pa sta dobili še manjše popravke v statutih.

Zanimivo in prijetno presenečenje seje je pomenila udeležba mladega Kristiana Reismana iz Labina, ki namerava v tem istrskem mestecu ustanoviti slovensko društvo. Sodeč po njegovi lepi slovenščini, načrtih in prizadevanju, tretja generacija tamkajšnjih rojakov dovolj obeta, da je prihodnjo sejo zveze pričakovati v Labinu.

28. februar: Slovenski dom KPD Bazovica

Darko Mohar: Pustovanje

Sedel je pred televizorjem, zaljubljen vanj in priklenjen nanj z verigami, slep in neobčutljiv za dogajanja zunaj svojega TV-sveta. „Kriv si!“ se je glasila obsodba, „kriv si, ker ne zahajaš v družbo, ker ne hodiš v hribe, kriv si za deževno vreme, za boleča kolena, za neplačano članarino, za premalo denarja, za neumnosti politikov, za vse grdo v preteklem letu. Najbolj kriv pa si zato, ker ne prihajaš v Bazovico!“ Obsodba: prerezati električni priključek televizorja, odkleniti verige in obsojenca obrniti proti družbi, plesu in drugim dogajanjem v Bazovici. Z obsodbo Pusta in dodelitvijo nagrad najboljšim maskam se je izteklo letošnje pustovanje. Ve-

selo in duhovito, predvsem pa zelo dobro obiskano. Da takšnih druženj in zabav na Reki nasploh primanjkuje, so potrdili tudi letošnji gostje našega druženja, člani reškega Planinskega društva Učka. Sklep: člani Bazovice in vsi preostali, če letos ne želite postati Pust, pridite med nas, pridite v Slovenski dom!

Na reškem karnevalu osnovnošolci iz Slovenije

Da pustovanje povezuje vse, so potrdili tudi šolarji OŠ Pečine na Reki in OŠ Kidričevo iz Slovenije: na Reki so učenci višjih razredov

na Pečinah v goste znova povabili vrstnike iz Kidričevega in se skupaj z njimi predstavili v športni varianti Janica bez granica, sami pa so se v organizaciji šolske voditeljice turizma Metke Gumilar udeležili spreveda na Ptuju. Po besedah ravnateljice OŠ Pečine Irene Margan, tudi članice Bazovice, sta šoli stike navezali že pred leti. Tudi letos se bodo nadaljevali med počitnicami, v obliki poletnih šol, kar z delom sredstev finančno podpira tudi Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

NAPOVED MAREC

11.–12. marec: Vodnika KPD Bazovica na nadaljevalnem tečaju

Člana planinske skupine Damjan Pipan in Andrej Grlica se bosta v Piranu udeležila tečaja, na katerem bosta izpopolnila svoje znanje in storila korak naprej za pridobitev dovoljenj s področja planinstva. Tečaj organizira Planinska zveza Slovenije, naša člana pa sta prijavljena v okviru sodelovanja s PD Snežnik iz Ilirske Bistrice.

18. marec Stoperce, Kulturni dom: dramska skupina KPD Bazovica

Andrej Jelačin: Piknik s tvojo ženo, komedija

Režija: Alojz Usenik, igrata: Loredana Jurković in Alojz Usenik

Priljubljena komedija Piknik s tvojo ženo bo na obisku v Stopercah doživela že svojo 120. uprizoritev, kar je prava redkost. Dramska skupina pod vodstvom Alojza Usenika z gostovanjem vrača obisk, ki ga je Turistično-kulturno društvo Stoperce organiziralo na Reki v začetku tega leta.

20. marec, 20.00: Galerija Kortil: Igra da, kaj pa pravila?

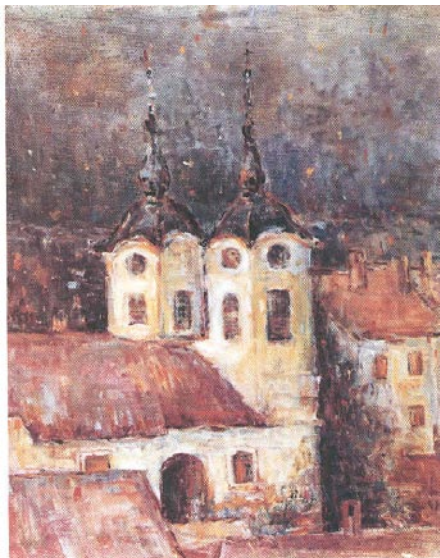
Letošnja razstava po presoji kritika bo predstavila selekcijo Ksenije Orelj, postavljeno na temo igre in umetnosti. Med izbranimi 15 člani Hrvaškega društva likovnih umetnikov je tudi Karlo Dragan Došen, član Bazovice.

22. marec, 19.30: Slovenski dom KPD Bazovica Ludmila Počkar-Ličen: Stara Postojna – podobe Majlonta, likovna razstava

Ludmila Počkar-Ličen (1929), se je rodila v Vršču, na Reki živi od leta 1947. S slikarstvom se ukvarja od zgodnje mladosti, intenzivnejše v upokojenskih letih. Kot članica likovnih skupin Opatija, Romolo Ve-

nucci pri društvu Fratellanza in reške podružnice zagrebške Skupine 69 je sodelovala na petdesetih skupinskih razstavah v Sloveniji in na Hrvaškem in bila za svoje ustvarjanje tudi nagrajena. V KPD Bazovica se je prvič samostojno predstavila že leta 1999.

Razstavo Podobe Majlonta je Polona Škodič v katalogu napovedala z besedami:

Kdo pozna stoletno in skrivnostno zgodovino Postojne?

Kje se skriva srednjeveška povest o graščakih in preprostih ljudeh, ki so ob vznožju grajskega hriba Soviča postavili svoja mala, skromna bivališča, zazrti tja gor na grajske zidove? Ozke, tlakovane uličice in preproste kajže, tesno stisnjene druga k drugi, še danes govore o nekdanjih časih. To je Majlont ali Majland - stara podoba trga, ki je šele v tem stoletju postal mesto Postojna. O delu in živahnem življenju Majlontarjev še danes sliši-

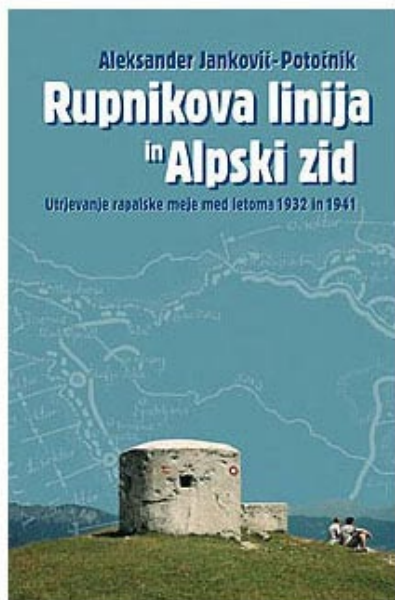
mo zanimive pripovedi. In prav čar teh nostalgичnih podob se je trdno in za vedno zakoreninil v občutljivo slikarsko dušo Ludmile Ličen, rojene Počkar. Dom njenih staršev je tam nekje čisto pri vrhu Majlonta. Z njim ostaja neločljivo povezana in vsakič znova odkriva nove podobne in vtise, ki kot lep spomin žive na njenih platnih. Svojo samorastniško slikarsko pot je začela že pred mnogimi leti, vnesena nad lepoto likovne umetnosti, ki je postala del njenega življenja. Usoda je njeno družino selila iz kraja v kraj in dokončno na Reko, kjer živi in ustvarja, vendar v nenehnem vračanju v Postojno.

25. marec:

Izlet na Kamenjak, mladinska skupina

V okviru izletov je tokrat na vrsti nezahtevna pot na Kamenjak.

Hrib nad Reko bo morda tudi prilžnost za drobec zgodovine: Kamenjak se nahaja na t.i. Rupnikovi liniji, kot so se imenoval obrambne utrdbe, ki jih je v tridesetih letih 20. stoletja gradila starojugoslovanska vojska, da bi se zavarovala pred italijanskim napadom. Zadržane so bile na relaciji Žirovnica – Ratitovec – Blegoš – Žirovski vrh – Cerknica – Slivnica – Črni vrh – Kamenjak – Plase. Njihova gradnja, ki je zaposlila 15.000 mož, je prebivalcem prinesla začasno rešitev brezposelnosti in finančnih težav, ki so jih prizadele zaradi obmejne lege. Meja je nasilno ločila ljudi od njihove lastnine, sorodnikov in sosedov. Deloma so stike ohranjali le še ob kontrabantu (tihotapljenju), ki se je med obema vojnama na

obeh straneh meje močno razširil. Obrambna črta Rupnikove linije ni nikoli služila svojemu namenu, njen avtor pa je med vojno sodeloval z okupatorjem, zoper katerega je pred tem gradil obrambni zid. Temo je v knjigi z naslovom Rupnikova linija in Alpski zid (Galerija 2, Vrhnika 2004) oživil Aleksander Jankovič-Potočnik, škofjeloški Zavod za pospeševanje turizma Blegoš pa jo je uvrstil v program z naslovom Po sledih Rupnikove linije z namenom, da bi del zanimive zgodovine iz obdobja med obema vojnama predstavili širši javnosti. Projekt med drugim vključuje adrenalinski spust v rove podzemnih utrd. Več: www.lto-blegos.si/slo/srk.htm

25. marec, 11.00:
Slovenski dom KPD Bazovica, bralne urice

Bralne urice za najmlajše vodi Jasna Zazijal Marušič, izjemoma jo bo tokrat zamenjala Loredana Jurkovič. Po dolgih letih nastopanja na odru ji verjetno ne bo težko zadržati pozornosti otrok.

31. marec:
Slovenski dom KPD Bazovica, Tečaj fotografije

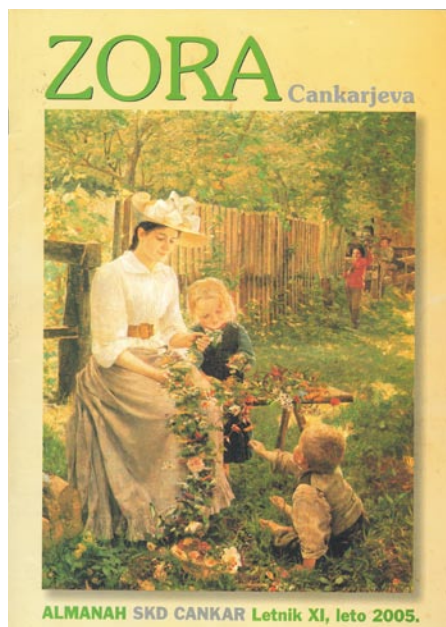
Mladinska skupina organizira tritedenski tečaj fotografije. Potekal bo ob koncu tedna (petek in sobota), 13. maja bodo udeleženci svoje znanje preverili na delovnem izletu, 2. junija pa pripravili razstavo v društvu. Tečaj bo vodil znani reški fotograf Istog Žorž.

NESPREGLEDANO

REVIZIJA ZAVRNJENIH PROŠENJ ZA DRŽAVLJANSTVO?

Problematika pridobivanja slovenskega državljanstva Slovencev v zamejstvu in po svetu (lani je bila več kot polovica prošelj zavrjnjenih) je bila v začetku tega leta večkrat na dnevnem redu v slovenskem parlamentu, v okviru razprav o zakonu o Slovincih zunaj meja RS in na sejah Komisije Državnega zbora RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Ob tej priložnosti je bilo slišati tudi predlog za revizijo številnih zavrjnjenih prošelj. Dobesedne zapise sej je mogoče dobiti na vpogled na spletni strani: <http://www.dz-rs.si/index> (spremljanje sej delovnih teles). Več v prihodnji številki.

NOVO NA KNJIŽNIH POLICAH

Čestitke Cankarju

Almanah nam je poslala tajnica Slovenskega združenja v Sarajevu Beti Strunjaš, skupaj s prijaznim pismom, v katerem se vodi dramske skupine Aljzu Useniku zahvaljuje za obisk in nastop našega društva. Med drugim je poudarila, da «je Piknik s tvojo ženo vsem ostal v zelo lepem spominu!»

Zora Cankarjeva je almanah 2005 Slovenskega kulturnega društva Cankar iz Sarajeva. Vsebina med drugim povzema bogato in pestro dogajanje v društvu, ki je »zakladnica znanja Slovencev v BIH«, prinaša pogled v zgodovino in na tradicionalne Cankarjeve dneve v prestolnici ter srečanje učencev dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture z vseh koncev BIH (je to mogoče organizirati tudi na Hrvaškem?), zapisan pa je tudi obisk planinske skupine Bazovice junija lani in poznejše, oktobrsko gostovanje dramske skupine s Piknikom.

Dve domovini, mednarodna znanstvena revija

Revijo izdaja Inštitut za slovensko izseljenstvo Znanstvoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Prejeli smo skoraj vse številke revije, na ogled je v čitalnici.

Najnovejša, 21. številka med drugim prinaša zanimive prispevke o izseljevanju Kočevarjev, Beneški Sloveniji, politiki multikulturalizma na Švedskem, Slovenkah v Grčiji, življenjski poti primorske učiteljice Marize Ličan (1942, Trnovo pri Ilirski Bistrici,–2001, Sydney), izseljene v Avstralijo leta 1966, in o politiki nekdanje SZDL do zdomstva. Več o inštitutu, katerega ena

osrednjih nalog je tudi zbiranje in urejanje arhivskega gradiva, izselejske periodike, znanstvenih in leposlovnih publikacij, na spletni strani: <http://www.zrc-sazu.si/isi>.

Za revijo iskrena zahvala Inštitutu, posebej pa Špeli Marinšek, ki je pošiljko poslala na Reko.

IZ DRUŠTEV IN SVETOV

SKD Istra, Pulj: Klavdija Velimirović nova predsednica

Društvo v Pulju je dobilo novo vodstvo: predsednica je Klavdija Velimirović, podpredsednica pa je ostala Marija Langer. Čestitke vsem, posebej seveda prejšnji predsednici Alojziji Slivar za uspešno, obsežno in prizadevno delo, ki je Istro postavilo ob bok že uveljavljenim društvom v Pulju, zlasti pa za prepoznaven galerijski prostor v mestu; novi predsednici pa ob prevzemu številnih dosedanjih in novih dolžnosti dodajamo željo, da bi jih uspešno in z veliko zadovoljstva izpolnjevala in – da bi kmalu vzeli v roke njihov časopis!

SKD Dr. France Prešeren, Šibenik: Informator

Društvom, ki svoje člane redno vsak mesec obveščajo o načrtovanih dogodkih, se je pridružilo tudi društvo v Šibeniku. Mesečni napovednik se imenuje Informator, ki novicam o prireditvah dodaja še kanček drugih zanimivosti.

10 let MePZ TRIGLAV SPLIT

Najstarejše, najpristnejše in najlepše glasbilo,
kateremu se mora današnje glasba zahvaliti,
da sploh je tu,
je človeški glas.

(R.Wagner)

Priznanja in plakete
je prejelo 32 članov Triglava

SKD Triglav, Split

SKD Triglav v Splitu je v okviru kulturnega praznika proslavil tudi 10. obletnico mešanega pevskega zbora, ki ga vodi Tanja Kurajica. Njej in ustanoviteljem zbora ter vsem članom, ki v njem prepevajo že ves čas, so podelili posebna priznanja. Iskrene čestitke!

Društvo v Splitu pa se je te dni preselilo na nov naslov, v neposredno bližino prejšnjega, na Istarsko 15, telefonsko številko pa so zadržali. Tudi v prihodnje jim želimo uspešno delo.

SLOMAK: Predsednik Rudi Pavšič 18. februarja v Zemonu s predsednikom Evropskega parlamenta Josepom Borrellom Fontellesom

Evropski parlament je s področja manjšinskih vprašanj že v prvem mandatu odobril resoluciji oz. listini o regionalnih jezikih in kulturah ter o pravicah etničnih manjšin (1981) in o ukrepih v korist manjšinskih jezikov in kultur (1983). Prav na osnovi teh besedil je Evropska komisija začela politiko vrednotenja manjšinskih jezikov, Svet Evrope pa pripravljati evropsko listino o regionalnih ali manjšinskih jezikih. Kontinuiteto v politiki Evropskega parlamenta do tega vprašanja kažejo tudi številne resolucije, ki jih je sprejel Evropski parlament. In prav resolucija evroposlanca nemške manjšine v Italiji Ebnerja (2003) vsebuje predlog, naj EU ustanovi Evropsko agencijo za jezikovno različnost in učenje jezikov ter pri tem upošteva regionalne in manjšinske evropske jezike. Predstavniki Slomaka ocenjujejo, da je predlog evropskega parlamenta, sprejet z absolutno večino glasov, dobra pot za uresničevanje načel o vrednotenju jezikovne in kulturne različnosti. Cenijo dejstvo, da je Evropski parlament vzel v pretres možnost rabe tistih evropskih jezikov, ki niso uradni jeziki EU, in da si prizadeva tem jezikom zagotoviti uporabo na plenarnih zasedanjih. Rudi Pavšič je sogovornika seznanil tudi s položajem slovenskih manjšin, o čemer bo govor v Bruslju ob koncu tega meseca, ko bo predsednik Evropskega parlamenta sprejel zastopnike Slomaka.

Na nedavni novinarski konferenci pa je Rudi Pavšič poudaril, da morajo manjšine posredovati EU svoje poglede in predloge za stvarno vključitev problematike manjšin v delovanje evropskih institucij. Pavšič opozarja, da bo do obiska prišlo v času, ko Avstrija predseduje EU, kar bo še posebna prilika, da Slomak opozori na probleme slovenske manjšine v tej državi. Spregovorili bodo tudi o stanju v Italiji, kjer bo te dni minilo pet let od odobritve zaščitnega zakona, Italija pa ta zakon popolnoma blokira. Tudi Slovenci na Madžarskem pričakujejo, da bo prišlo do uresničevanja sporazuma med Madžarsko in Slovenijo, Slovenci na Hrvaškem pa nenehno opozarjajo na željo, da bi bili odnosi med Hrvaško in Slovenijo čim boljši, ker je to pogoj za dober razvoj manjšine.

Kot zelo pomembno priznanje slovenskim manjšinam pa Pavšič ocenjuje odločitev v RS, da bodo predstavniki manjšine lahko sodelovali na parlamentarnih zasedanjih DZ in delovnih teles s pravico do besede. Glede zakona o Slovencih zunaj meja RS je Pavšič nakazal tri predloge, ki jih je Slomak v obliki amandmajev predal državnemu zboru.

Prvi zajema predlog, da bi v slovenski vladi zadolžili ministra, pristojnega za Slovence v zamejstvu in po svetu. Drugi zadeva Svet za manjšine, ki ga zakon ustanavlja, toda po mnenju Slomaka naj bi bil to organ na najvišji ravni, torej pod vodstvom predsednika vlade, predstavniki manjšin pa naj bi bili imenovani na predlog manjšin samih. Tretji predlog, ki pa še čaka na pravno uskladitev, je izrazito

gospodarskega značaja, z njim pa bi RS bolje opredelila gospodarsko sodelovanje z gospodarskimi organizacijami slovenskih manjšin in Slovencev po svetu in v tej zvezi omogočila določene olajšave.

Pavšič je znova omenil, da je Slovak zaprosil za srečanje z novim predsednikom programskega sveta RTV Slovenija Stanetom Grando, da bi predstavil predlog, da bi v tem telesu sedel vsaj en predstavnik slovenskih manjšin, kar bi utrjevalo koncept skupnega kulturnega prostora, ki mu je zavezana tudi RTV. To se ni zgodilo, srečanje pa je potrebno, ker manjšine pričakujejo, da bo na številnih območjih, kjer živijo, naposled mogoče spremljati program slovenskega radia in TV. Pavšič je kot primer omenil Videmsko pokrajino, torej jezikovno najšibkejši del Slovencev v Italiji, kjer bi bil ta slovenski medij še najbolj potreben (pa tudi obmejni prostor na Hrvaškem, op. ur.) (www.primorski.it)

SVET NARODNIH MANJŠIN RH

Ključno telo za vprašanja narodnih manjšin je na Hrvaškem Svet narodnih manjšin, katerega član je tudi predsednik krovne organizacije slovenskih društev Darko Šonc. Svet, ki med drugim tudi razporeja finančna sredstva, je bil po mnenju dr. Šemsa Tankovića tokrat nepravičen, saj ni upošteval številčnosti posameznih skupnosti, kot so npr. Bošnjaki, opozorjeno pa je tudi, da veliko načrtov ostaja na papirju kot posledica fiktivnih programov, prijavljenih zgolj za pridobitev dotacij. Od skupne vsote, ki jo je Republika Hrvaška namenila za letošnjo dejavnost

manjšinskih združenj, je Zveza slovenskih društev kot krovna organizacija za svoje delovanje in programe članic za letos prejela petino večjo vsoto od lanske, tj. 590 000 kun, ki pa bo letos predvidoma namenjena tudi dvema novima društvoma, lovranskemu Snežniku in zadarski Lipi.

POKOJNINE IZ SLOVENIJE

Upokojenci, ki prejemajo pokojnine iz RS, ne morejo dobiti povračila zneskov, odtegnjenih kot davek v minulem letu (akontacija dohodnine). Po besedah prve sekretarke na veleposlaništvu RS v RH Katarine Gradič za to ni nobene zakonske osnove.

ŠTUDIJ V SLOVENIJI

Štipendije za potomce slovenskega rodu

Pogoji: prijavijo se študenti, ki bodo ali so že vpisani na redni študij v RS. Prijavo je potrebno do 31. maja poslati na naslov CMEPIUS, Center za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja, Ob železnici 16, 1000 Ljubljana. Obsegati mora:

- lastnoročno napisano prošnjo z utemeljitvijo in življenjepisom
- dokazilom o izvenšolskih dejavnostih v slovenskem društvu oz. priložilo krovne organizacije Zveze slovenskih društev na Hrvaškem
- potrdilo o državljanstvu ali fotokopijo potnega lista
- fotokopijo rojstnega lista
- fotokopijo spričevala o zaključnem srednješolskem izobraževanju
- dokazila o finančnem statusu družine kandidata

Natančno opredeljeni podatki bodo objavljeni v razpisu Ministrstva za

visoko šolstvo, znanost in tehnologijo RS na spletnih straneh www.mvzt.gov.si in CMEPIUS-a www.cmepius.si. Informacije ob sredah 10.00 - 12.00.

NA SPLETU OBJAVLJENIH MILIJON PROSTIH DELOVNIH MEST V EU

Evropska unija je ob začetku Evropskega leta mobilnosti delavcev objavila novo spletišče EURES, namenjeno iskanju zaposlitve. Spletišče na naslovu <http://europa.eu.int/eures/> objavlja vsa prosta delovna mesta, ki jih oglašujejo javni zavodi za zaposlovanje po vsej EU in zunaj nje, na voljo pa je tudi mreža 700 svetovalcev, ki bodo mobilnim delavcem zagotavljali pomoč.

EU SPREJELA KODEKS PRAVIL ZA SCHENGENSKO MEJO

Notranji ministri Evropske unije so sprejeli kodeks pravil za schengensko mejo, ki konsolidira, pojasnjuje in razvija pravila za upravljanje z zunanjo mejo povezave. Evropska komisija je sprejem pozdravila kot enega ključnih korakov k razvoju "integriranega sistema upravljanja meja" na ravni EU. Pri vzdrževanju t.i. evropske zunanje meje predvidoma ne bo novosti.

Katedrala Sv. Vida, Marija Donadić

Mlada raziskovalka Barbara Riman

*Prelepim žlahtnim
rožicam
čestitamo 8. marec*

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH
Savska 41, 10 000 Zagreb

Veleposlanik:
prof. Milan Orožen Adamič

Uradne ure:
ponedeljek - petek od 09.00 do 12.00
tel.: (01) 63 11 000, (01) 63 11 011,
faks: (01) 61 77 236,
el. pošta: vzg@mzz-dkp.gov.si
konzularni oddelek: tel.: (01) 63 11 014 ,
faks: (01) 61 21 511

Konzularni dan na Reki:

Slovenski dom KPD Bazovica,
Ul. Podpinjol 43:
predvidoma prvo sredo v mesecu, tokrat:
05.04. 2006: 10.00-13.00, 16.00-18.00

TVariš
Zgubidam